

www.strik.rs

www.strik.rs

NASLOV ORIGINALA

André Aciman
Find Me

UREDNIKA

Ljubica Pupezin

Copyright © 2019 by André Aciman

© 2019 Štrik, za srpski jezik

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne sme se
umnožavati ni u kom obliku bez prethodne dozvole izdavača
ili vlasnika izdavačkih prava.

Andre Asiman

NADI ME

PREVELA S ENGLESKOG

Tatjana Bižić

BEOGRAD

2019

Por mis tres hijos

Sadržaj

Bdenja / 9
Kadenca / 117
Kapričo / 201
Da kapo / 231

BDENJA

Zbog čega ste tako smrknuti?

Gledao sam je kako ulazi u voz na stanici u Firenci. Otvorila je klizna staklena vrata, ušla u kupe, pogledala oko sebe, pa bacila ranac na prazno sedište pored mene. Skinula je kožnu jaknu, spustila džepnu knjigu na engleskom koju je čitala i bacila se na sedište dijagonalno od moga kao u nastupu nekakve zlovoljne uzrujanosti. Podsećala me je na nekoga ko se žestoko posvađao svega nekoliko sekundi pre nego što će ući u voz i još uvek kipi od besa zbog oštrih reči koje je izgovorio ili čuo pre nego što će prekinuti vezu. Njen pas, koga se trudila da drži između nožnih članaka, namotavši crveni povodac oko ruke, bio je, kako mi se činilo, podjednako uzrujan kao i ona. „*Buona*, dobra devojčica”, rekla je konačno ne bi li smirila psa, pa ponovila *buona*, pošto se pas i dalje vrpeljio i pokušavao da se izmigolji iz stiska. Pas me je nervirao, zato sam instinktivno odbio da raskrstim noge i napravim mu mesta, ali ona kao da nije primećivala ni mene ni moj govor tela, nego je smesta počela da pretura po rancu, pronašla plastičnu kesicu i izvadila dva pseća keksa u obliku kosti, pa ih stavila na dlan i gledala psa kako joj ih jede iz ruke. „*Brava*.” Pošto se pas privremeno umirio, pridigla se da namesti košulju, premestila na sedištu jednom ili dvaput, zatim zapala u nekakvu uznemirenu obamrlost, ravnodušno gledajući Firencu dok je voz polazio sa stanice Santa Marija Novela. Unutra je i dalje kipela i možda nije ni bila svesna da je zavrtela glavom, jednom, pa dvaput, oči-

gledno i dalje penušeci na onoga s kim se posvađala pre nego što će ući u voz. Na trenutak mi je izgledala tako ojađeno da sam se, mada sam pogled držao prikovan za otvorenu knjigu u rukama, zatekao kako se trudim da nađem nešto što bih joj rekao, makar samo da malo razvejem oluju što se spremala da se prolomi u našem kutku u samom prikrajku kupea. Onda sam se predomislio. Bolje da je ostavim na miru i da nastavim da čitam svoju knjigu. Ipak, kad sam je uhvatio kako me gleda, nisam odoleo. „Zašto ste tako smrknuti?“, upitao sam.

Tek tad mi je sinulo da to pitanje nije nimalo na mestu, tako upućeno potpuno nepoznatoj ženi u vozu, a da i ne govorimo o tome da je dotična već ionako izgledala spremno da prasne na najmanju provokaciju. Prostrelila me je rasejanim i neprijateljskim pogledom koji je najavljavao reči što će me za koji tren saseći i postaviti na moje mesto. *Gledaj svoja posla, stari. Ili: Šta se to tebe tiče?* Ili će napraviti grimasu i otrovno promrmljati: *Drkadžijo!*

„Ne, nisam smrknuta, samo razmišljam“, rekla je.

Bio sam tako zatečen blagim, gotovo žalosnim tonom njenog odgovora da sam zanemio gore nego da mi je rekla da se nosim.

„Možda izgledam smrknuto kad razmišljam.“

„Onda razmišljate o nečemu radosnom?“

„Ne, nisam ni radosna“, odgovorila mi je.

Osmehnuo sam se, ali ništa nisam rekao, kajući se već zbog svog plitkog i snishodljivog ćeretanja.

„Možda ipak jesam sumorna“, priznala je ona uz prigušen smeh.

Izvinio sam joj se zbog netaktičnosti.

„Nema potrebe da se izvinjavate“, rekla je ona, već vraćajući pogled na prirodu van grada u koju smo zalazili. Da nije Amerikanka, upitao sam je. Jeste.

„I ja sam iz Amerike“, rekoh.

„Čujem vam po akcentu”, osmehnula se.

Objasnio sam da živim u Italiji gotovo trideset godina, ali ni po cenu života ne mogu da se rešim američkog akcenta. Ona se u Italiju doselila s roditeljima kad joj je bilo dvanaest godina, odgovorila mi je kad sam je pitao.

Oboje smo putovali u Rim. „Na posao?”, upitao sam.

„Ne, ne na posao. Otac mi nije dobro.” Podigla je tada pogled ka meni. „Možda to objašnjava zašto sam sumorna, valjda.”

„Nešto ozbiljno?”

„Mislim da jeste.”

„Žao mi je što to čujem.”

Slegnula je ramenima. „Takav je život!” Zatim je drugačijim glasom upitala: „A vi? Posao ili zadovoljstvo?”

Osmehnuo sam se na to podrugljivo klišetirano pitanje i objasnio da sam pozvan da održim predavanje na univerzitetu, ali treba i da se nađem sa sinom, koji živi u Rimu i dolazi po mene na stanicu.

„Sigurno je mio mladić.”

Jasno mi je bilo da je ovo rečeno u nemarnom tonu, ali dopadao mi se taj njen ovlašni, neobavezni stil, lakoća s kojom je preskočila iz smrknutog u živahno raspoloženje, pretpostavljajući da će i sagovornik uraditi isto. Ton joj se slagao s odećom: izguljene cipele za pešačenje, farmerke, poluraskopčana, izbledela crvenkasta karirana košulja preko crne majice. Nenašminkana. Ipak, i pored tog šljampavog stila, imala je zelene oči i crne obrve. Zna, pomislio sam, ona zna, verovatno zna zbog čega sam joj se obratio tom glupavom rečenicom o smrknutosti. Nepoznati ljudi sigurno stalno nalaze izgovor da zapodenu priču s njom. Verovatno u tome i jeste objašnjenje za razdraženi pogled koji govori *ne usuđuj se čak ni da pokušaš* i kojim strelja sve oko sebe kud god da ide.

Posle njenog ironičnog komentara o mom sinu, nisam se začudio što nam je razgovor zamro. Kucnuo je čas da se oboje latimo svako svoje knjige. Samo što se u tom trenutku ona okrenula ka meni i upitala me s neba pa u rebra: „Radujete li se što ćete videti sina?” Ponovo sam pomislio da me začikava, ali ton joj nije bio bockav. Bilo je nečeg istovremeno privlačnog i razoružavajućeg u tome kako je postavila lično pitanje prodrevši kroz sve prepreke kakve razdvajaju dvoje ljudi koji se ne poznaju i sasvim su se slučajno zatekli zajedno u vozu. Dopalo mi se to. Možda je želela da zna šta čovek gotovo dvostruko stariji od nje oseća pre nego što će se naći sa sinom. Ili joj se možda jednostavno nije čitalo. Čekala je odgovor. „Jeste li srećni – možda? Malo nervozni – možda?”

„Ne stvarno nervozan – ili možda samo mrvicu”, dodao sam. „Roditelj je uvek u strahu da se ne nameće ili čak da dosađuje.”

„Mislite da dosađujete ljudima?”

Dopalo mi se što ju je moj odgovor iznenadio.

„Moguće je. Mada, da ne zaobilazimo istinu, a ko ne dosađuje.”

„Mislim da moj otac nije dosadnjaković.”

Da je nisam slučajno uvredio? „Onda povlačim reč”, kazao sam.

Osmehnula mi se. „Nemojte da preuranite.”

Pusti sondu i onda provrti njome skroz kroz čoveka. Po tome me je podsetila na mog sina – bila je malo starija od njega, ali je imala istu sposobnost da razobliči svaki moj gaf i sva sitna izvrđavanja, tako da ostanem potpuno nasukan posle svađe i pomirenja.

Kakav si ti u stvari čovek kad te neko zaista upozna?, hteo sam da je upitam. Jesi li duhovita, srdačna, šaljivica, ili ti žilama kola serum mrgodnosti i čudljivosti koji ti pomračuje lice i briše smeh

od srca obećan tim osmehom i tim zelenim očima? Hteo sam da saznam – jer nisam mogao da pogodim.

Taman sam hteo da joj uputim kompliment zbog toga što tako dobro čita ljude kad joj je zazvonio telefon. *Momak, naravno. Ko bi drugi bio.* Toliko sam bio naviknut na mobilne koji stalno prekidaju razgovor da nisam više mogao da popričam ni sa studentima, uz kafu, ni s kolegama, ni sa sinom a da mobilni ne zvone usred reči. Spas stiže telefonom, ućutkan si telefonom, gurnut u sporedni plan telefonom.

„Zdravo, tata”, javlja se ona odmah na prvo zvono. Pomislio sam da se javila tako brzo da glasni pozivni signal ne bi ometao druge putnike, ali me je začudilo što tako više u telefon. „Kriv je ovaj odvratni voz, stao je i ne znam koliko će dugo, ali sigurno neće duže od dva sata. Vidimo se uskoro.” Otac ju je nešto upitao. „Naravno da jesam, matori razbojniče, ne bih to zaboravila.” Upitao ju je još nešto. „I to isto.” Malo ćutnje. „I ja tebe. Mnogo, mnogo.”

Isključila je telefon i ubacila ga u ranac kao da hoće da kaže: *Više nas neće prekidati.* Osmehnula se kao da joj je neprijatno. „Roditelji”, rekla je na kraju. *Svi su isti, zar nisu?*, podrazumevalo se, ali onda mi je objasnila: „Obilazim ga svaki vikend – ja sam mu posluga vikendom, moj brat i sestra i njegova negovateljica staraju se o njemu radnim danima.” Zatim je, pre nego što sam stigao išta da kažem, upitala: „Jeste li se znači ulepšali za večerašnji događaj?”

Kakva reč za ono što sam bio obukao! „Zar izgledam *ulepšano?*”, šaljivo sam joj dobacio reč nazad, da slučajno ne pomisli da izmamljujem od nje kompliment.

„Maramica u džepu, ispeglana košulja, bez kravate doduše, ali dugmad na manžetnama? Rekla bih da ste se potrudili. Stara škola, ali vrlo otmeno.”

Oboje smo se osmehnuli.

„Ovo ste prevideli”, rekao sam napola izvlačeći šarenu kravatu iz džepa sakoa, da bih je odmah zatim vratio. Hteo sam samo da vidi kako imam dovoljno smisla za šalu da izvedem nešto vickasto na sopstveni račun.

„Tako sam i mislila. Baš ste se doterali! Ne sasvim kao penzionisani profesor u nedeljnom odelu, ali tu negde otprilike. Šta ste vas dvojica namerili da radite u Rimu?”

Zar nikad neće odustati? Zar sam onim svojim prvim pitanjem dirnuo u nešto zbog čega je pomislila da možemo da budemo ovako nezvanični? Svejedno, nije mi smetalo.

„Nađemo se svakih pet-šest nedelja. Dosad je živeo u Rimu, ali uskoro se seli u Pariz i već mi nedostaje. Volim da provedem dan s njim; ne radimo u stvari ništa, uglavnom šetamo, mada se mahom ispostavi da je to stalno ista šetnja: njegov Rim, u okolini konzervatorijuma, moj Rim, gde sam nekad živeo kao mlad profesor. Na kraju uvek ručamo u *Armandu*. Možda me trpi, a možda i voli moje društvo, ni dan-danas ne znam, a možda i oboje, ali to nam je postao ritual: Via Vitorija, Via Belsijana, Via del Babuino. Ponekad odlutamo čak do Protestantskog groblja. Nekako su nam to kao životni belezi. Prozvali smo ih našim bdenjima i ni on ni ja ne zaboravljamo: ručak, šetnja, bdenja. Imam sreće. Šetnja s njim po Rimu sama je po sebi bdenje u spomen nečemu važnom. Kud god se okreneš, naiđeš na neku uspomenu – svoju, nečiju tuđu, uspomenu samog grada. Volim Rim u suton, a on posle podne, i ponekad se dešava da posle podne pijemo čaj gde god da se zateknemo, samo da produžimo vreme još malo, dok ne padne več, pa da odemo na piće.”

„I to je to?”

„To je to. Prošetamo Via Margutom za moju dušu, onda Via Belsijanom za njegovu – stara ljubav, njegova i moja.”

„Bdenja nad prošlim bdenjima?“, našalila se mlada žena iz voza. „Oženjen je?“

„Nije.“

„Ima nekoga?“

„Ne znam. Pretpostavljam da mora postojati neko. Brinem za njega. Postojao je neko, prilično davno, i pitao sam ga ima li neko novi, ali samo je odmahnuo glavom i rekao: 'Ne pitaj, tata, ne pitaj.' Moglo bi da znači niko ili svako, a ja ne znam šta je gore. Nekad je bio sasvim otvoren prema meni.“

„Mislim da je bio iskren.“

„Jeste, na neki način.“

„Dopada mi se“, rekla je mlada žena koja je sedela ukoso preko puta mene. „Možda zato što sam i ja ista takva. Ponekad me krive da sam suviše otvorena, suviše neposredna, a onda da sam suviše zatvorena i povučena.“

„Mislim da on nije povučen prema ostalima. Samo se plašim da nije srećan.“

„Znam kako mu je.“

„Postoji li neko u vašem životu?“

„Kad biste samo znali.“

„Šta?“ Reč mi je iskočila kao nekakav uzdah istrgnut iznenađenjem i tugom. Šta je time mislila da kaže – da nema nikoga u njenom životu, ili da ih ima suviše, ili da je čovek koji je postojao u njenom životu otišao i ostavio je poraženu, ispunjenu pustom željom da iskali gnev na sebi ili na čitavom nizu prolaznih momaka? Ili ljudi jednostavno dolaze i odlaze, kao što sam se plašio da se dešava u životu mog sina – ili je možda ona od onih što se ljudima uvuku u život i opet izvuku ne ostavljajući za sobom ni traga ni spomena.

„Nisam sigurna da se meni ljudi uopšte dopadaju, a kamoli da mogu da se zaljubim u njih.“